

MATRIMONI PER AMOR

(Història d'un xicot que recollia burilles)

PER MIQUEL DURAN I TORTAJADA

Davant la terrassa de Caçadors, on jo prenia cafè, es va deturar un auto de propietat i baixà el meu amic, Andreu Figueras. Ens saludàrem i va seure a la meua taula. Feia cosa d'un any que no ens havíem vist. En canviar les primeres paraules, el meu amic, adonant-se de l'estranyesa que em causà veure'l descendir d'un automòbil del qual semblava el propietari, em digué:

—Vols saber com és que vaig en auto?

—Abans t'hauré de contar la història d'uns paquets de cigarrets i com es fa un acaparador.

L'Andreu Figueras començà la seva relació i jo el vaig escoltar fins a la fi sense interrompre'l:

—Era en aquells dies de l'any 20 que el tabac anava escàs i a les portes dels estancs es formaven llargues cues, que vaig fer conèixer amb un jove el qual em proporcionava paquets de cigarrets amb un petit sobrepreu. Poc temps abans, aquest jove havia recollit burilles pels carrers.

M'estava un dia en aquesta mateixa terrassa i no tenia tabac. Se m'acostà un xicot d'uns dinou o vint anys, i oferint-me un paquet de cigarrets de cinquanta cèntims em digué, en castellà:

—Senyoret; si el vol li dono per noranta cèntims. Més barat que ningú no li donaria.

Va notar que em fixava en les seves mans, i com contestant a una pregunta que encara no li havia fet, afegí:

—Això és natural; és de les pols del tabac i dels cèntims. Hi han molts que porten les mans més brutes que jo i no ho demostren.

Li vaig comprar aquell paquet i quatre o cinc més que portava en les butxaques. Era un xicot llest i simpàtic. De seguida s'establí entre nosaltres una cordialitat comunicativa. Em va parlar del seu passat i del seu present, de la seva lluita per la vida i dels seus negocis de tabac.

—Jo havia recollit burilles pels carrers —em digué—Durant molt de temps em vaig dedicar a recollir en els carrers, en les terrasses dels cafès, les burilles dels cigarrets que vostès llençen. Anava tot estripat, ple de brutícia i amb una tortor que asfixiava. Impossibilitat acostar-se a una dona si no era de l'"ofici". Ara sí, ara ja és altra cosa; puc vestir decentment i fins llençar una peseta, si arriba el cas.

Em va interessar aquell xicot, digué el meu amic.—Li demani que m'expliqués quècom de la seva vida passada.—Es recullen moltes burilles en un dia.—Li vaig preguntar.

—Ja ho crec! —em respongué.—Però, cal tenir "pupila" i simpatia, saber els llocs i no dormir-se; i especialment, saber veure-les d'un hora lluny. S'ha de tenir l'ull molt acostumat a mirar l'empedrat perquè ell saltin les burilles com si les donés la terra. Cal cercar els llocs poc explorats pels companys, fer relacions i amistat amb els cambrers dels cafès, els dependents dels casinos i els senyors que fumen sempre cigarres de l'Habana.

Jo he anat—seguiu dient-me el noi amb la seva pintoresca conversa—una bona estona al darrere d'un cigar pur, que ni cremava, ni el seu propietari se'n desfeia d'ell. Al final digué al fumador: "Vinc seguint-lo. Aquest cigar li acabarà la saliva i la paciència". Al fumador li féu gràcia i em donà el cigar quasi bé sencer.

Una vegada, vaig anar més de mitja hora al darrere d'un llarg i magnífic cigar de l'Havana. El fumador, que era petit i prim, amb el cigar a la boca semblava un set. Se li va ocórrer passar pel carrer d'Aragó i llençar la burilla a la via del tren. No em semblà prudent seguir-la. Això són fal·làcies de l'ofici. Però, no es perd el temps completament, car durant els trajectes a l'ovir d'una bona "burilla viva", sempre es recullen de terra una bona porció de "burilles mortes".

Després, en les parades dels tramvies de llargs trajectes: Sant Andreu, Badalona, Horta, Sarrià; en tancar les barberies, els salons de cirabotes, els cafès i els teatres. Per aquest treball s'ha de menester molta influència i molta simpatia. Poder entrar en un cafè, sol, vull dir sense "soci"—

a l'hora de tancar, és un banquet; i atípics de burilles.

Moltes vegades també havia fet "societat". Això ho feia de banda de nit i a la matinada, abans de que els de la neteja pública escombressin els carrers. Ens juntàvem dos amics de l'"ofici" amb el nostre sacquet al coll i el fanal encès a la mà; triàvem un carrer dels de molt trànsit i començàvem de repassar-lo a la llarga i a la meitat dreta. El primer dels dos "socios" que veia una burilla a terra cridava: "meua!", i la recollida; l'altre la respectava—tractes són tractes.—Quan la burilla era cridada pels dos alhora, es sortejava, i la sort decidia. En arribar a l'extrem del carrer, es repetia l'operació per la banda de l'esquerra. Després d'haver passat nosaltres ja podia anar l'home de més bona vista i amb un arc voltaic; ni una!

Entre els nostres, seguia dient el meu jove amic—també hi ha senyorets que els hi fa venguda l'ofici, o mandrosos, que no volen doblegar el llom; porten un bastó amb un clau a la punta per enganxar les burilles; i després les guarden dissimuladament a la butxaca. Aquesta gent no fa res de bo, perden el temps. Per dedicar-se a l'"ofici" i fins per surtir-se'n, com jo he fet, cal arriscar-se i treballar, cal entregarse en cos i ànima...

M'interessà força la pintoresca relació d'aquell xicot, i li vaig preguntar què en feien de les burilles.

—Quasi bé sempre—em va respondre—es venen a unes dones, que serveixen d'intermediàries, o bé directament als "grans magatzemistes", els quals confeccionen molta part de les pastilles i dels cigarrets que en diuen de contraban, de tot això fem que compren els fumadors creient que arriba burlant la vigilància dels carrabiers.

Em va confirmar que havia deixat l'ofici completament. I seguí explicant-me:

—Ara sóc comerciant, acaparador si vostè vol; però, ja ho veu, dono el tabac amb un sobrepreu posat en raó i no forço ni obligo a ningú a que me'l compri. No sóc com molts, que prediquen la igualtat, la fraternitat, blasmen dels capitalistes i dels acaparadors i a la primera ocasió que se'ls presenta, mostren com que farien ells: emplen la major part dels jornals en el negoci, envien a les cues a les dones, als fills i als parents, acaparen grans quantitats de tabac i després el venen, a preus exorbitants, als del seu propi estament.

El meu jove amic em va parlar de com va començar la seva nova vida de "comerciant".

—S'esdevingué l'escassetat de tabac —em va dir—les burilles anaven disminuint sensiblement. Com es vulga que es fumava menys, es llençava poc; i el poc que es llençava, esgotat i dolent. Arribà un dia que vaig veure molt poques burilles; pensí si els fumadors se les menjaven. L'augment considerable de pipes i boquilles acabà de fer malbé el meu "ofici". Vaig cercar la manera de poder posar les meves activitats al servei d'altres empreses. Als pocs dies, era ja "especialista" en això de les cues dels estancs. Vaig organitzar-me un cos de col·laboradors i em vaig dedicar de ple a la venda de tabac. Després, he ampliat el negoci, i a més a més de tabac, venc llums, encenedors i altres objectes. El comerç va bé, per ara, i si arriba el dia que la venda de tabac als estancs torni a normalitzar-se, aleshores ja m'arriscaré per altre cantó per guanyar-me la vida. No vull, de cap de les maneres, tornar a recollir burilles. Estic ja emancipat.

Recordo—em diu el meu amic Figueras—que en pronunciar aquell xicot aquestes paraules, un senyor que seia a la taula del costat, llençà al mig del carrer, amb fingida i petulant indiferència, més de mig cigar de l'Habana.

El jove acaparador de tabac, tallant sobtadament la conversa, es dirigí ràpidament vers la burilla, encesa i fumejant. Tornà al meu costat portant-la a la mà i un xic avergonyit.

—Però, home—li vaig dir,—no acabes quasi bé de jurar-me que no tornaries a l'"ofici"?

—Es la força de la costum—em respongué.—Els ulls i les mans se m'hi han anat cap a ella. Es tan grossa! En endavant, si recullo alguna burilla serà sols per sport.

L'Andreu Figueras va fer una pausa. En adonar-se'n que jo anava a parlar, s'avençà ell:

—Ja se el què vas a dir-me: que no veus cap relació entre tot això tan pintoresc que t'acabo de contar i l'auto que m'espera. Doncs sí. T'havia promès explicar-te abans la història d'uns paquets de cigarrets i com es fa un acaparador. L'acaparador és aquest xicot que recollia burilles i formava part, després, de les cues dels estancs. Farà cosa de quatre o cinc mesos me'l vaig trobar conduint un auto,—aquest mateix.—Em reconegué; i refermàrem les nostres relacions. En pocs anys havia emprés diversos negocis i en tots va tenir sort. Se n'anà a la seva terra. Es va dedicar al comerç a l'engròs. Acaparà bacallà, mongetes, patates. Feia pujar al seu albir el preu d'aquests articles. I, en poc temps, ha aconseguit reunir una bona fortuna. En la capital on viu és considerat com home de cabals i d'empenta; i ara, a la primera vacant, el faran regidor.

Doncs bé,—i el que et vaig a dir ara, t'ho acabaré d'acabar tot.—Aquest xicot m'ha demanat la mà de la meua filla.

—I tu...?—vaig preguntar-li.

—Li he donat. No he volgut contrariar-lo. Es casen el mes entrant. No hi fa res que ell sigui de condició humil. Es un casament per amor!

Un viatge

Barcelona-Paris-Londres

Així com un senyor Cambó hauria fet el viatge embarcat en un especialíssim cotxe de primera classe d'un Internacional, el nostre bon amic X. preferí fer-ho assegut pràcticament dins d'un carro de dues rodes sobre el qual improvisà una senzill teulada de lona, a l'estil d'una drogueria, per si de cas plovia durant el llarg camí. No li fou necessari cap previsió, car tingué un temps excel·lent tots els dies que durà el viatge Barcelona-Paris. Cal assenyalar preferentment que hagué de canviar els cavalls quatre vegades; això sí, les bèsties llogades foren escollides curosament.

En X. ultra saber perfectament el francès, tenia tot els tipus d'un Herriot o d'un Painlevé, el veritable "dernier-cri francès"; petit i grosset, cara vermella, i el bigoti retallat a la "vergette"; així no és estrany que, semblant un francès veritable, li passés un cas.

Era un matí primaveral. En X. pujà necessitatament a un autòmnibus en un dels principals "boulevards" de la gran ciutat parisenca. Aquell cotxe gegantí estava curull de persones, no obstant el seu "imperial" es notava algun buit que el nostre viatger pensà d'aprofitar; però com que la vida és plena sempre de casualitats, més o menys agradables o desagradables, En X. en voler passar per l'estret passadís de la planta alta de l'autòmnibus sentí perfectament la veu d'algun compatriota seu. Efectivament es tombà i observà al seu davant dos joves que parlaven correctament el català. No cal dir que la joia que experimentà En X. en oir uns germans seus de poble, no tenia límits; però ve't aquí que quan es disposava a saludar-los sentí que indiscretament l'un deia a l'altre, tot i haver mirat considerablement la veu i cregut que ningú no l'entendria: "Tu, Pep, fixat quin nas que té aquest bon home del teu davant" (Mirant a X. i continuant): "almenys no ens prives de passar, malvinat!"—Den cert—es deia En X.—tinc el nas gros, però no m'hi ha per tant; i seguidament, volent desfer les poc galants paraules d'aquells dos paisans seus, els digué l'amicament en català i plantant-los cara, al mateix temps que amb un dit feia el gest com volent apartar el seu nas: "Si us fa nosa, passeu"... (Indiscreció... admiració...

estupefacció... mutisme... serietat... rialles entre els tres...) i naturalment, com era d'esperar, tot acabà amb una fraternal encaixada.

Un temps després, En X. es trobava a Londres, la poderosa i gran ciutat dels misteris novel·lesc. Aquesta segona etapa del viatge, no fou feta amb carro sinó amb altres mitjans de locomoció propis de la geografia del terreny.

El català sense saber una sola paraula d'anglès entrà al primer hotel que trobà davant seu i amb la gana consegüent va assegurar a una taula preparada per a una manihobra tan útil com és la de sopar. Pren la "carta" per assabentar-se de la varietat de plats disponibles, i en acabar de fer aquesta petita operació, sense traure'n l'entrellat, observà que es posava al seu costat mateix, dret com un ciri pasqual, un cambrer elegantment vestit, amb un to especiatu com per rebre ordres del nou client.

En X. no entenia res del que portava aquell programa i no sabia que demanar; per fi, davant de la cara de pomes agres i de la insistint mirada del cambrer, decidí trencar el silenci d'aquells moments i dissimulant la seva ignorància, sabuda la seva qualitat d'estranger, li assenyalà amb un dit el primer nom que figurava a la "carta".

No trigaren gaire a servir-li allò que demanava. Era una sopa de pa torrat... En X. no en restà gens descontent... era un plat com qui diu de casa, una vulgar sopa que a Barcelona assaboria molt sovint; però, naturalment, com que amb allò no n'hi havia prou, En X. es disposà a demanar una altra cosa i amb una inesperada rapidesa assenyalà al cambrer el nom següent de la "carta". El cambrer, satisfet del seu client, li serví el nou plat. Era un altra sopa... sense pa, aigualida i amb quatre tristes herbes que suraven; hauríeu dit que eren talmant quatre fulles d'àpit o una cosa semblant.

Verament, En X. no esperava aquell plat tant de la corda del primer; i com que aquests hotels importants sempre sembla que serveixen racioncs per a ocells, la segona sopa fou empassada en un obrir i tancar d'ulls. Però calia apaivagar la gana, dos minuts després en X. ordenà al cambrer que li servissin allò que deia la ratlla següent, la tercera del programa, amb la segura convicció que li durien un bon plat, fort i suculent. Que serà allò de la tercera ratlla... Es preguntava. Aleshores vingué a la memòria d'En X. les pel·lícules, en per sèries veia a Barcelona, en les quals, davant d'un misteri així, solien contestar: "Un minut de paciència, i tendrem a la vista la solució del enigma que nos rodeja". Efectivament, no trigà un minut a presentar-se el cambrer. Amb què?... Valga'm Déu! Amb una altra sopa... la tercera! No podia ésser! En X. volia satisfèr la seva gana i amb sopes no ho aconseguiria mai. S'havia enfusimós, i s'engegà a cridar el cambrer, en català, i li assenyalà la darrera ratlla de la "carta" pensant que de la mateixa manera que hi havia molta distància entre els primers noms i l'últim, també hi seria en la mena de menjar. Pensà molt bé: li serviren tot un pollastre amb salsa!

Dues o tres hores més tard, quan En X. es disposava a ficar-se al llit, inopinadament un nou cambrer li oferí un vas de cafè amb llet. Amb la natural admiració, li remercià l'oïrena de la manera que pogué, i amb la mà li féu senyal que s'esperés.

Volia que el cambrer li portés pa i mantega; però no sabia com fer-se entendre... Es tragué un ganivet que duia a la butxaca i després que l'hagué obert el passà amunt i avall algunes vegades, sobre el palmell de la mà. Era inútil, el cambrer no ho entenia. En X. cansat ja de fer tanta de comèdia, es dirigí al cambrer, dient-li greument: Ja n'ets ja de "burro"! "burro"! "burro"! Vull mantega, vaja: més que "burro"!

El cambrer desaparegué; al cap d'uns minuts portava a l'exigent client mantega amb els respectius trocets de pa torrat, tal com ho dicten les lleis de l'aristocràcia europea.

En X. va pensar:—Vés, com m'ha entès!... Ja es comprén, ja, però. Com que "burro" en italià vol dir mantega, i això ho sap tothom, per això m'hi serví el que jo volia.

Però el bon cambrer es prengué la seva revenja. Una vegada serví polidament l'hoste, el cambrer li digué:

—De tota manera, senyor, no cridí tant una altra vegada: en bon català no és diu "burro", es diu "ruc".

JOAQUIM PENTINA

Erudició i Cultura

Conferències fetes

"CENS PARROQUIAL", A TARRAGONA, a càrrec del rector de Sant Just Desvern, mossèn Antoni Tenas, dia 7.
 "MISSIO SOCIAL DE LA DONA", A LA SUCURSAL número 4 de la cooperativa "La Flor de Maig", a càrrec d'En Francesc Montanyà, dia 10.
 "L'EUCARISTIA", PEL DOCTOR Lluís Urpí, prevere, a Tarragona, al Teatre d'Acció Social Catòlica, dia 11.
 "ASPECTES ADMINISTRATIS I DE PROPAGANDA", a la sala d'actes del Palau de la Mutualitat, dia 12, el qual es reuní la V Conferència de Comitès locals de la institució obrera Vila de Salut "L'Aliança".
 EL CLUB EXCURSIONISTA DE GRÀCIA, té organitzades pels dies 16, 23 i 30 del mes que som, un cicle de conferències que tindran lloc a l'estatge del Circol Catòlic de Gràcia, amb els següents temes: "Quinze dies a la Vall de Sant Maurici i Escalada als Encantats" a càrrec d'En Josep M.ª Royo, "R. Monestir del Poblet", per Manuel Valldeperes, i "Estudis geològics", a càrrec de N'Albert Carsi.

EXPOSICIONS

DE FOTOGRAFIES, A L'AGRUPACIO Fotogràfica de Catalunya.
 DE POSTALS FOTOGRAFQUES, A Granollers, a l'Ateneu Obrer Cultural. Obertura el 23 del corrent.

ÇO QUE PASSA PEL MÓN

(Juliol de 1925)

Dia 7.—L'Assemblea de la Unió internacional d'Associacions pro Societat de les Nacions acorda de fer públiques les queixes sobre els problemes de les minories nacionals.

Dia 8.—Presenten la dimissió els ministres del govern feixista senyors Stefani i Nara. El primer n'era d'ençà de la constitució del govern Mussolini. Stefani era ministre de Finances. Són reemplaçats pels senyors Volpi i Belluzzo.

Dia 9.—Un diari atribueix a En Cambó unes declaracions en sentit republicà. Cambó desment que hagi fet cap declaració.

—L'Assemblea Nacional d'Hongria aprova el tractat comercial amb Espanya.

Dia 10.—Resta enllistada la redacció de la Conferència franco-espanyola de Madrid sobre l'acord polític relatiu a l'actuació d'ambdós països al Marroc.

Dia 10.—Esclata un cop d'Estat de caràcter militar a la República d'Equador: són fets presoners el president de la República, el president del Govern, i el cap de l'exèrcit.

—La Maquinista Terrestre i Marítima lliura a la Companyia de ferrocarrils de M. S. A. un nou model de locomotora, fabricació nacional, comparables a les millors que es coneixen avui al món.

Dia 11.—Arriba a Barcelona, procedent d'Amèrica N'Enric Borràs.

—La presidència del Directori militar lliura a la premsa una impressionant nota relativa als esdeveniments del Marroc.

25 anys enrera

(Juliol de 1901)

Dia 13.—El Congrés de Madrid, després d'una llarga discussió, i després de molts dies de tenir la qüestió entretinguda, aprova les actes de diputats de les eleccions de Barcelona, que varen fer sortir triomfants els senyors Robert, Rusiñol, Domènech i Torres.

El qui portava la batuta de l'oposició irreductible era en Romero Robledo, el qual començava el discurs dient que en altes esferes, i la premsa ministerial ho ha confirmat, s'ha dit que les actes de Barcelona constitueixen la qüestió més important.

Dia 15.—Es celebra al Tivoli un miting de protesta contra l'arrendament de contribucions, que significa la negativa de Concert Econòmic que demanava la indústria d'aquí.

Parlen a l'acte els senyors: Pirretas, Raventós, Cambó, Vilaregut, Albert Rusiñol, doctor Robert.

—Al Congrés de Madrid en la discussió del Missatge de la Corona, En Maura pronuncia aquestes paraules: "O les Corts salven la pàtria amb les seves mides, o caminem tot dret a una dictadura militar".

DEL BALCONET ESTANT

De totes passades, cal superar l'ensopiment. Els diaris no tenen solta ni volta; un hom està evorrit que tot marxi tan bé. La sort que de tant en tant surten herois desconeguts que permeten reanimar l'existència amb el recompte de llurs fàccies.

Veu's aquí que a Alacant dos individus es barallen i l'un lleva a l'altre tota una orelleta amb una furiosa mossegada, i s'empara l'orella. Veu's aquí que a un poble de Múrcia uns gitanos anaven a menjar-se una criatura de pocs dies, si no és la mare que ho impedeix a ultrança.

I veu's aquí posats davant d'uns casos d'antropofàgia autèntica que fan creure decididament que la civilització s'estén; ve'nint, però, de l'Àfrica cap a la diguem Europa.

Senyors: l'afer és prou tràgic per fer-hi massa consideracions que al capdavant podrien semblar irreverents, per bé que certes.

Sinó que així com cal superar l'ensopiment, cal també, de vegades, superar la tragèdia.

Hom llegeix al darrer número de la col·lecció de "La Novella d'Ara" aquesta endreça: „A Josep M. Folch i Torres, cordialment, malgrat l'abim que hi ha entre les seves novel·letes blanques i les meves.—M. P.-A." (Aquestes inicials volen dir Miquel Pual-Aregall).

Si altra cosa no d'aquesta novella, almenys l'endrega us sorprendrà. Ha fet quasi sensació: i és que sempre la proximitat d'un abim fa rodolar el cap. I si al fons d'aquest abim hom sent dring de moltes pessetes, n'hi ha per perdre la xaveta.

Obres a la Diagonal, obres a la Plaça de Catalunya, obres al ferrocarril de Balnear, obres a... la zona neutral?... A on més? Mai com ara: i ens referim a les fetes per l'Ajuntament o bé amb la seva participació, intervenció, etc.

Els diputats, els rosegaires de tota mena, els esperits roïns que deien "què voleu que faci aquesta gent?" en la resposta dels fets han trobat la penitència.

Els valents i abnegats administradors servidors de la ciutat donen les proves més paleses de com anen i procuren l'esplendor de Barcelona.

Fet i fet, que dignu el que vulguin, obres són pessetes i no pas tiretes.

Un diari ha dit que les declaracions (les "suposades" declaracions) d'En Cambó constitueixen l'acte polític més significatiu dins l'era que va del dia 13 de setembre de 1923 fins a la data (avui farà dos anys: fins a quatre—com la guerra europea—, en mancaren encara dos; i havia de durar una mica més de 13 dies, com la guerra europea).

Ningú no sap ben bé què fer-ne, d'aquestes "declaracions". Han estat desmentides, és cert; però resta una mena de dubte rosegador que ha llevat la solta i la tranquil·litat a més de vint. Qui no té feina el gat penitenciar.

També és entremaliada la manera com aquestes "declaracions" han arribat a la vida pública. I en primer lloc: ¿qual aprofitar-se d'una conversa particular, mantinguda cara a cara, confidencialment, particularment, tot dinant, per esvalotar el galliner, àdhuc suposant que hom és fidel als conceptes, al to, a les paraules de la conversa?

Ens consta que algú ha plantejat aquesta qüestió d'ètica i de jurisprudència alhora.

Els llestos han respost immediatament que en periodisme no hi ha dret ni ètica que valgui. Hom ha recordat el cas del senyor... no sabem si era En Peris o En Mencheta que (batent potser el record del reporterisme) s'entaforà sola la taula al voltant de la qual havia de tenir-se el Consell de Ministres històric que havia de decidir sobre la declaració de guerra als Estats Units (o alguna semblant, gruixuda com aquesta) arran d'allò de Cuba. Naturalment, aquell senyor pogué donar una informació sensacional.

En el cas de les "declaracions" del senyor Cambó hom no ha arribat a aquestes extrems. Segons sembla, la conversa "va ésser oïda per casualitat".

Més que més—diuen els rígids—perquè una conversa no sigui revelada públicament

per la premsa. Al capdavant, en el cas del senyor Peris-Mencheta hi havia per part d'aquest senyor un treball, un risc... en certa manera "s'ho havia guanyat".

I si el confessor és tingut al secret confessional, i l'advocat, el metge, etc., són tinguts al secret professional, i aquest pecat ha d'ésser també respectat pels altres (darrerament a l'audiència de Barcelona ha tingut lloc un judici per inculpatió de revelació de secret professional); ja veure per què una conversa d'un altre ordre, que de fet constitueix un secret, pot ésser públicament esbombada pel procediment de la publicitat per antonomàsia que és el reportatge periodístic?

En segon lloc: què ha estat recollit d'aquesta conversa? Ha estat referit tot? Ha estat truncada, ha estat "estilitzada"? ha estat reduïda i amaniada en tal forma que fes possible que la censura ho deixés passar? No tractant-se d'un oïent, d'un interlocutor directe ghan estat ben enteses, ben compreses les paraules?

En tercer lloc: suposant que la conversa és totalment recollida, que les paraules foren totes clarament enteses; però la intenció, el to, les circumstàncies, aquest conjunt de "coses" que pot valer tant o més que la materialitat de la mateixa conversa, ¿ha estat recollit? se n'ha donat hom? ho ha tingut hom en compte?

Testimonis d'aquest plantejament de debat entre uns companys, al volt d'una taula de cafè (podem dir i tot el nom d'aquest cafè, en tant no resti aclarida en sentit netament negatiu la qüestió que un dels companys posava relatiu al secret: era el Cafè de la Rambla), oïents, per casualitat, d'aquesta conversa renunciem a donar-ne successius detalls. Podem dir que en cap dels tres "considerands" els contertulis no es posaren d'acord.

Això vol dir que les "declaracions" del senyor Cambó porten més cua que no sembla i que també podria ésser que provoquesin la celebració d'un congrés de premsa per tractar i ventilar aquests punts, en tesis generals.

La fantasia dels milions és una fantasia fantàstica. N'és una prova més el bum-bum que ha produït la famosa deixada dels 45 milions de pessetes (junt amb el balneari d'Alhama d'Aragó i el Monestir de Piedra) als jesuïtes.

Si en contaven, de coses, dels jesuïtes, ja! Que eren els anys d'"El Siglo", que tenien Barcelona minat, que tenien representants dins la maçoneria i espies al Vaticà... Ara vindrà l'exploració fins a l'infinit d'anècdotes i comentaris al voltant dels celebres 45 milions. Tenim tela per estona.

Ja han sortit veus furibundes proposant no pas menys que l'expulsió dels jesuïtes d'Espanya, com en temps de Carles III; d'altres veus, autènticament anticlericals, han arribat a exclamar:—Si jo fos papa, suprimiria l'Orde, com va fer aquell papa, no recordo quin.

"El Liberal" i "El Heraldo de Madrid" i "El Diluvio" de Barcelona miraran a veure si s'hi fan una fortuna, remenant l'assumpte; i fins i tot "El Progreso" provarà de retenir-s'hi.

Tothom, naturalment, qui més qui menys, tindrà alguna cosa a dir-hi; i més de quatre, tot blasmant, maleiran el dia en què varen tenir la badada de no fer-se jesuïtes.

Els uns diuen:—Almenys ara destinessin el balneari per a banys de pobres.

D'altres diuen:—Almenys repartissin les terres del Monestir entre els pagesos.

Afegeixen uns altres:—Almenys aquests 45 milions, els destinessin a bons de pa, arròs i gallina per a la gent necessitada.

Així la roda va rodant, i així anirà rodant; i mentre tant els 45 milions creixeran indefinidament i ràpidament, fins que faran la pols als mateixos deutes interals dels de la gran guerra, que pugem a milers de milions.

Que això és absolutament segur ho prova el fet que en tres dies la quantitat de la famosa herència ha guanyat ja 19 enters, o sigui dinou milions més: en alguns diaris estrangers hem llegit que el llegat ascendia a 64 milions de pessetes (sense comptar ni balneari ni Monestir).

Per aquest camí—que res ni ningú no priva de seguir—digueu-me al cap de l'any ja a on no serem!

Amb el temps, tothom jesuïta!

UNA SUGGESTIÓ

Qualsevol hauria dit que en qüestió de concursos ja no es podia anar més enllà; que era qüestió de plantificar un altre "non plus ultra" com aquell de les famoses columnes d'Hèrcules que hi havia a l'Estret i que ara són als duros; encara que siguin sevillans. Però els qui això creuen, no comptaven que l'esperit de competència, origen de tot concurs, és la humanitat tan antic com ella mateixa i per tant, com a vell, difícil de desarrelar.

Què hi ha que hom no n'hiagi fet concursos?

Però vegeu. Un originalíssim certamen s'ha celebrat a Spoenk; hi prengueren part setanta cinc noies de Easthampton, Westhampton, Southampton i d'altres pobles acabats en "ampton".

El concurs es va celebrar en una hisenda, el propietari de la qual fa un negoci molt fort en ànecs, proveint-ne a quasi totes les fondes del país; amb aital objecte els exporta plomats i tot, si no tenen d'anar gaire lluny.

Era vacant, a l'esmentada hisenda, una plaça de plomadora que s'havia d'omplir per oposició, entre les setanta cinc noies esmentades, a condició de concedir-la a la que en un temps determinat plomés més ànecs.

A una senyal del propietari, qui juntament amb la seva dona formaven el tribunal, les opositores es posen a plomar amb una activitat febril; comencen a voler tot seguit plomes i més plomes per tots costats. Abans de passada una hora, la noia Dolly Raynor, veïna de Westhampton, i per cert molt xerida, i molt llesta de dits com es veurà, pren sobre les seves contrincants un avantatge considerable que manté fins a tancar-se el concurs que durava quatre hores; en quatre hores plomava 110 ànecs, batent el record a les altres. Així és que la Dolly Raynor se'n duïa la plaça, essent proclamada, a més, "campeona de les plomadores" i rebent del propietari de la finca la quantitat de 350 dòllars i un aneguet de plata, com a premi.

Aquest original concurs ens suggereix una idea curiosa, la d'obrir una informació per esbrinar qui són els que han plomat més el nostre país. Després de tot, probablement resultaria que hi ha hagut una estreta col·laboració.

S. A.

VOLVES

El senyor Sala ha estat al Palau Reial. El cel i la terra se'n són meravellats. Però ell no diu res.

El baron de Viver ha estat a Madrid. Ha conferenciat amb l'un i amb l'altre. Arribat a Barcelona, ha tornat a conferenciar.

La plaça de les Glòries Catalanes encara és més gran que la Plaça de Catalunya.

Diuen que "La Veu de Catalunya" i "La Publicitat" aquest número ha passat per la censura.

Dimenge passat a la plaça de toros es promogué un formidable esvalot perquè aquest número ha passat per la censura.

Entre cosins i nebots diuen que volen posar un plet per veure si poden sucra alguna cosa dels 45 milions dels jesuïtes.

Encara no suquen prou cosins i nebots?

Banys. Diuen que és ben segur que la decència se n'ha anat a l'aigua.

Els "xinos" persisteixen en llur actitud de voler-ho tot per als "xinos"; els altres, a baqueta!

Quan ens hi tornarem?

Tenim un "metro"; el Grran Metro; tenim un altre "metro" el Transversal; tindrem un altre "metro", el circular. Sembla, doncs, que ens estan prenent la mida per tots costats.

Diuen: aquests, rai; els tenim la mida ben presa.

Però de vegades les mides també enganyen: sobretot si al·lo que hom mida s'és comproment de Comunicació i Hemeroteca General.

Dissabte, dia 18, s'acompleix l'aniversari de la mort del gran Guimerà.

Dediquem-li un bon record i pensem en el seu esperit.

G. A. LL.

Coliseo Barcelonés.
SEMANARIO ILUSTRADO
REVISTA ARTISTICO-LITERARIA.
CON AGENCIA.
Fotografía, Arquitectura y Música.
Fundador: J. M. de Sagarra.

GRAN TEATRO DEL LICEU
Representación de la ópera "El Tancido" de Verdi.

ESPAÑA
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

LA MASCARA
PERIÓDICO POLÍTICO JOCO-SERIO
48 PÁGINAS • 10 CENTESIMOS • 10 CENTS

OTRO NO
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

HOSPITAL
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

CATIA Y EL PIERO
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

PICADURAS
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

LO MARTELL
PERIÓDICO POLÍTICO SATIRICO PER SEÑALAR LA CLAY A TOTYECOTIVENT
Sentido dual según la intenció. Cada número valdrá dos céntims, y por ende el año lo tornará a la Península, y 30 céntims a Ultramar y Ultramar y Ultramar y Ultramar.

DE LA MORTALIDAD
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

DE LA MORTALIDAD
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

LA BROMA
15 Centesim de pàgina
ORGANA POLITICA DEMOCRATICA
15 Centesim de pàgina

DE LA MORTALIDAD
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

DE LA MORTALIDAD
Historia de España. Desde los tiempos prehistóricos hasta el presente.

Tamany: 43 1/2 x 31 1/2 — Any 1877. —
Impremta de Ramirez i C.

Tamany: 40 1/2 x 30 1/2 — Any 1882 —
Impremta La Renaixensa

Tamany: 38 1/2 x 27 1/2 — Any 1883 —
Tipografia Hispano-Americana,

Tamany: 43 1/2 x 32 — Any 1882 — Im-
premta Lluís Tasso.

DIARIS, PERIÓDICIS, REVISTES, BUTLLETINS, ETC.,

Coliseo Barcelonés.—Tamany de 43 1/2 x 31 1/2. Setmanari de quatre pàgines. Fundat a Barcelona el mes d'agost de l'any 1877. Preus: Barcelona, trimestre 2'50 pessetes; fora, trimestre, 4'50; Europa i Amèrica, un any 25 pessetes; altres llocs, 30 pessetes. Número solt, 0'25 pessetes. Revista artística-literària, il·lustrada. Especialment dedicada a teatre, sobretot teatre lliure. Escrita en castellà. Publica fulletí. Impremta de Ramirez i C., passatge d'Escudellers, 4.

La Mosca.—Tamany de 40 1/2 x 30 1/2. Setmanal. Quatre pàgines. Fundat a Barcelona l'any 1882. Preus: Barcelona, trimestre 8 pessetes, semestre 16 pessetes, un

any 32 pessetes; a fora els preus més cars. Número solt a Barcelona 4 quartos, a fora 15 cèntims. El caràcter d'aquest setmanari ("periódico político joco-serio") és assenyaladament polític, antigovernamental i de tendències esquerres. Allò més notable d'aquest setmanari era la gran làmina central, que agafava ambdues pàgines, en colors, i que diu sempre molta intenció. Són bells exemplars de dibuix de l'època d'una expressió extraordinària. Obtingueren gran fama. El text era com a secundari. Publicava fulletí, escrit en castellà. Impremta La Renaixensa, Xuclà, 13, baixos.

Una nota curiosa de la secció de "Picaduras":

APAREGUTS A CATALUNYA DE CENT ANYS ENÇÀ

"A Sagasta, Camacho y Albacete les ha valid el Tratado de Comercio el Córdón de la Legión de honor."
"Ya lo ven ustedes, hasta la cuerda para ahorcar a la industria catalana nos han procurado esos señores".

Lo Martell.—Tamany de 38 1/2 x 27 1/2. Periódico bisetmanal de quatre pàgines. Fundat a Barcelona, el dia 4 de juliol de 1883. Preus: trimestre a la Península 8 rals; estranger i ultramar 30 rals. Número solt, dos quartos. "Periódico político satirico per reblar lo clau a tot bitxo vivent". De tendències dretistes, catòlic, flagelador dels "mestizos", tradicionalista. Tipografia Hispano Americana, Dou, 3.

La Broma.—Tamany de 43 1/2 x 32. Setmanari de quatre pàgines. Fundat a Barcelona l'any 1882. Preus: a Barcelona, 3 mesos, 3 pessetes; 6 mesos, 6 pessetes; un any, 11 pessetes; a fora, 4, 7'50 i 15 pessetes respectivament. Estranger, un any, 25 francs or; ultramar un any 6 pesos forts or. Número solt 15 cèntims. De tendències esquerres; antigovernamental; el text és "òrgano político democrático", escrit en castellà i de vena satírica. El més important són les seves famoses oleografies que ocupen la major part del número; ambdues pàgines centrals. Director: Eloi P. Buxó. Impremta de Lluís Tasso Serra, c. Arc del Teatre, núms. 21 i 23.

llibres & lletres

BALMES: LES SEVES OBRES COMPLETES.

La "Biblioteca Balmes" dona amb regularitat, i amb rapidesa, els volums que constitueixen les "obres completes" de l'insigne vigatà. No és per avui encara calculable el fruit que una publicació d'aquesta mena aporta: obres així no obren a curt terme. La importància i l'eficiència d'aquesta publicació es mostrarà en etapes venidores, potser en la generació que tot just comença a comptar en el món de les lletres, dels estudis, de les lectures. És segur que això serà. Per tal, no dubtem a assenyalat aquesta publicació com a de primer terme, obra importantíssima entre les publicacions cabdals que avui afortunadament (i podem parlar en plural) hi ha a casa nostra.

ELEGIES DE SEXT PROPERCI, per Joan Minguet, traductor: Fundació Bernat Metge: Barcelona, 1925.

Agraïssims ens hem de sentir vers la Fundació Bernat Metge. Cada tres o quatre mesos ve i ens dona un present més que regi: quin conhort, quin gaudi, quin aire clar i olorós d'optimisme. Heu's aquí el darrer present, el volum d'autor llatí, les "Elegies" de Sext Properci, regal dels ulls, dels ulls corporis i dels de l'ànima, i de tota l'ànima. Pocs haurien pogut ésser, dels nostres escriptors, creiem, més escolits o tan ben escolts com Joan Minguet per posar en bell catalanesc el verb de Properci.

SEVERAL

—Ha estat publicada una segona edició d'"El Mal Caçador", de Josep M. de Sagarra.

—Ha estat reeditat "El Llibre de les Dones", d'Ivon l'Escop.

—"El pecat que no es perdona" de Miquel Poal-Aregall és l'últim número publicat de "La Novella d'Ara".

COMENTANT...

L'alta personalitat d'En Ramon Lull, el "doctor il·luminat", el màrtir que se'l feu passar per heretge, l'home de múltiples activitats i coneixements, l'autor de la novel·la "Blanquerna" i de les grans obres: "Llibre de Contemplació", "Llibre de Meravelles", "Ars magna generalis" i diferents llibres de filosofia teològica, que integren el pensament lullà.

Ramon Lull, l'home més gran del seu temps, orgull de la terra, la qui avui dia es recorda del seu valer, i l'editorial de "Els nostres clàssics" li ret homenatge, editant les seves obres, havent ja sortit, admirablement enquadernat un volum de "Poesies" on s'hi resumeix el millor de les seves "Obres Rimades", mostra eloqüent de la seva lírica formidable.

El dia 29 de juny complí 610 anys que el Beat Lull, moria en la ciutat de Bugia, bàrbarament apregat pel fanatisme aràbig. Aquesta fou la fi del filòsof, del místic que aprengué els llenguatges orientals per convertir en una croada espiritual, per mitjà de la raó, els infidels.

Després d'una joventut borrascosa, es converteix al cristianisme i treballa afanyosament per organitzar una croada, i per aqueix fi, va a Roma, visita al cap Suprem de l'Església i als magnats de la terra, mes, prenent-lo tots per eixebrat, té de desistir-ne i se'n va tot sol, abandonat a les seves pròpies forces, a predicar la paraula de Crist entre els súbdits de Mahoma, i en les ardents terres frícanes mor trágicament apregat l'any 1315.

Així descrivia l'il·luminat Doctor Mestre Ramon Lull, En M. Obrador i Benassar (1) "...sobretot, quan el seu autor no fou sols un idealista, un cervell purament especulatiu, sinó un home, un temperament, un caràcter, dotat d'un voler constant, d'una activitat exterior enèrgica i poderosa; un home qui, sens reclusió's ni encastellat-se dins el palau murat de la seva fantasia per rendir-hi silencios culte amb devoció estàtica i solitària a la ciència o l'art, va conuïre activament amb les generacions que l'envoltaven; fou un element social dinàmic, co que ara en diríem un agitador; un desconhortat, deficiós, que malcontent del món tal com era o com ell el veia, el volgué adreçar i empenyer a la conquesta de son ideal; un creient, novador ardit, que

disputant, sermonejant i alçant polsaguera de controvèrsies, va remoure idees i escalfar discussions i concitar simpaties i malvolences a l'entorn d'ell; que arribà a crear estats d'opinió i a formar escola i a tenir adeptes i adversaris, amics i contradictors; que passà per aquest món i trencà terres i reialmes deixant-hi solc i anomenada abastament prestigiosa i amb rels prou fons, perquè les gents després d'ell vingudes la perpetuessin de segle en segle i el nom d'aquell home romangués per sempre amb segell d'immortalitat, dins l'Història humana".

Ramon Lull, és també el fonament de la filosofia catalana i que, junt amb l'Arnau de Vilanova i En Balmes, podem dir que tenim una filosofia pròpia i característica.

En complir els 610 anys de sa mort, per causes desconegudes—malgrat ésser en l'actualitat molt en voga el seu nom i les seves obres—la nostra premsa no se n'ha recordat gens ni mica. Els diaris castellans, amb una sola excepció, tampoc, solament un diari d'esquerres, un diari contrari al pensament lullà, un diari orientat en concepcions radicalment oposades a les que avui dia regixen l'Humanitat, en la secció d'"Efemèrides", ha gastat una dotzena de ratlles per dir-nos esquemàticament la seva mort i ses obres. Aquest diari és "El Socialista" de Madrid.

JORDI JÓKAI

L'home ve de la mona?

O del mico? La qüestió és vella. Un altre cop s'es renovada amb motiu d'un procés curiós que actualment es descabdella als Estats Units. Un professor, jove, és acusat d'haver violat la llei sostenint davant dels seus deixebles les teories evolucionistes de Darwin, considerades per molts contràries als ensenyaments de la Bíblia.

Es sabut que quiscun dels Estats nord-americans que formen la gran República dels Estats Units és autònom fins al punt de disposar quasi en absolut de la seva pròpia legislació. Doncs bé: els ciutadans de l'Estat de Tennessee havien votat una llei coneguda amb el nom de "Monkey Law" o sigui llei del simi. I és que per tothom en general els conceptes de Darwin i de simi es junten automàticament.

Diuen que mai no s'era coneguda una expectació tan gran com és ara la que hi ha al volt d'aquest singular procés. Les autoritats han disposat que es destines un lloc més gran que no el comú per celebrar-se el judici. Curosament les autoritats han fet penjar per les parets d'aquest local uns cartells que diuen: llegeix sempre la Bíblia.

Una enorme gernació—diuen—procedent de tots els Estats de la República, corresponals, dibuixants, fotògrafs, advocats, mestres, etc., etc., ha fet cap a Dayton, on es té el procés.

Els hotels vessen de gent: no n'hi ha per qui en vol. Les viles dels voltants també en participen: hom s'hi fa, com diríem aquí, contemplat certes obres, la barba d'or.

La gent d'aquell país s'ho ha pres pel cantó que crema. Veuen en aquest judici, el judici que ha de decidir entre la Religió i l'Evolució: el triomf de l'una, la mort de l'altra.

El mestre inculpat serà defensat per il·lustres juriconsults. Tot contribueix, doncs, a voltar el fet d'un ambient sensacional.

Com passa en totes les coses d'aquest món, fins i tot en les més serioses, algú ha provat de fer-hi brometa, dient que tot plegat en el fons no és més que una immensa combinació, un truc de propaganda, una forma d'annunci, convinguda hàbilment sota mà, amb tots els actors de la comèdia, per atraure gent cap allí, ara que és istiu, i que altres llocs els feien la competència.

Nosaltres no ho creiem així. Creiem que es tracta d'un afer seriós i greu. El jove, en efecte, és seriosament acusat, i la transgressió de la llei va ésser massa pública per ésser desvirtuada. Sembla que el defensor no se les enfilà per aquí: no reclamà l'absolució per manca de proves.

En canvi sembla que està segur d'obtenir la lliure absolució fent-se fort en la influència que sobre les idees i conviccions del jove mestre hauria de tenir un viatge que ell havia fet, recentment, a un país, on va observar que molts dels qui passen per homes no són més que mones i micos.

BIT

PELS BELLS CARRERS DE MA CIUTAT

CARRER DE FERNANDO
24 i 26. Sastre, Mod. i Camiseria.—BAS i TARRIDA
33. Ganiveteria.—AMERICAN MACHINE.
34. Institut Musical.—Acadèmia Ardevol.

CARRER CORTS CATALANES
460. Radio-Telefonia.—"DOMBETA MINERVA".
451. Inst. elect., aigua i gas.—RAFAEL SALA.
614. Pelleteria.—"LE RENARD".

CARRER CLARIS
102. Blau Catalunya.—J. LOPEZ LLAUDER.

CARRER DE TALLERS
72. Ceràmica i rajoles.—CASIMIR VICENS.

CARRER MUNTANER
65. Ribas i Ferrer. B. Regina *Novelles escollides*

CARRER COMTE ASALTO
15. Mobles a plaços i comptat.—JOSEP MACIÀ.

CARRER BOTERS
4. F. MONFALCÓN. Tapissos pintats i oleografies.

CARRER DEL CALL
1. C. FONT. Mantons Manila i Mantellines.
9. Llaneria i Sederia.—CASA PUIG.
28. pral. J. COSTA.—Antiguitats d'art.

CARRER DEL PI
11. Articles de Pell.—J. SAUCH.
13. 2.º. SASTRE.—L. MIR.
14. Art. Fotografics.—S. COSTA.
14. pral. Fcs. Plisats.—BRUTAU i MOXO.

CARRER DE SANT PAU
3. Camiseria del Liceo.—JOAN VALLVÈ.

CARRER BALMES
126. RADIO-ELECTRIC Manufacturers.

RAMBLA DE CATALUNYA
15. Pelleteria "La Siberia".—J. TICO.
20. Perruqueria.—J. MAYMO.
94. LA ARTÍSTICA.—Brodats i Confeccions.
124. Instal. bones i barates.—Barnadas i Espinet.

CARRER DE LA BOQUERIA
36 i 38. Camiseria.—RODRIGUEZ i FERRER.

CARRER CORRIBIA
2 i r. Lligues i Tirants CATALONIA.

CARRER VILA-VILÀ
66. Palla i Alfals JOSEP CATALA.

CARRER PORTAFERRISSA
22. Ganiveteria i perfumeria.—Vna. DUCHEIN
25. Camiseria A. DE B. CORNELLA.

CARRER ARIBAU
29 i 31. Perruqueria ENRIC SORIGUE

CARRER FONTANELLA
18. Art. Fotografics i Radio.—PÉREZ i SÁRAT.

CARRER JOVELLANOS
4. Art. Fot. i treballs de Laboratori.—E. PICAZO

RONDA SANT ANTONI
60. OLLA EXPRESS.—Detalls a Import Acar.
76. Billars patentats Xifré.—"LA ACTIVA".

CARRER SALMERON
140. Articles fot. i radio.—V. CALDÉS AROS.
193. Llamp. Elect. i radio.—RAMON RABASA.

DIAGONAL
460. "Radio Iris".—J. B. MODOLELL.

RAMON SUNYER
JOIER

Corts Catalanes, n.º 643
Telèfon 813-S. P. - BARCELONA

ES EL MILLOR XAMPANY

APARELLS I ACCESSORIS PER A LA

RADIO TELEFONIA

DE LES MILLORS MARQUES

Venda al major i detall

Carrer Canuda, 45 i 47

BARCELONA

DIPÓSIT DE MATERIAL ELÈCTRIC

JOSEP CLAVELL

J A U M E M E R C A D E

JOIER

Passeig de Gràcia, 46 -:- Telèfon 1373-A

BARCELONA

Solingen-Paris-Barcelona

(Casa fundada per R. ROCA)

JOSEP ROCA

Navalles i Màquines d'afaitar

assegurades

Ganiveteria - Tocsador

Taller d'esmolat tota mena d'eines

PLAÇA DEL PI, n.º 3

FOTOGRAVATS

TRICROMIAS-AUTOTÍPIAS

PARAIGÜES :: OMBRELLES
VANOS
BASTONS

J. CARDÚS

PORTAFERRISA, 10

BARCELONA

Oficina de còpies CASA RENÉ

Circulars - Treballs en català - Ràpiditat, bon aspecte i economia
CARRER DE MONTSIÓ, 18, TELÈFON 4525-A - BARCELONA

Dolços, dolços, dolços fins
per llepar-vos-hi els deu dits.
La casa més lliminera
la Casa Esteve Riera.

ESTEVE RIERA

Confiter i Pastisser

BARCELONA

LLÀTZER DE TORMES

el clàssic de l'humor
demaneu-lo
a totes les llibreries

2 PESSETES

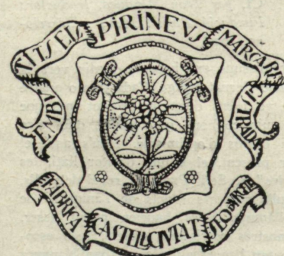
IGNASI FOLCH I TORRES

UNA DONA

NOVEL·LA CONTEMPORÀNIA

A TOTES LES LLIBRERIES

PREU: 3'50 PTES.

TELÈFON { A SEU D'URGELL, NÚM. 124
A BARCELONA, NÚM. 2023-A
A SITGES, NÚM. 1383

Fàbrica de Llonganisses, la millor
de la nostra terra.

Demaneu a tot arreu la marca

"ELS PIRINEUS"

Quíngles i Escaler

Castellciutat

(Seu d'Urgell)